

M. Rammalowski

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Znak sprawy: PO.zs.073.7.2020

Warszawa, dnia 02 listopada 2020

NR: 2478 PODPIS: MR
WPLYNĘŁO

2020-11-01 12

Krajowa Rada Izb Rolniczych

Pan

Wiktor Szmulewicz

Prezes

Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie

W odpowiedzi na pismo znak: KRIR/MR/W/960/2020 z dnia 28 września 2020 r., w sprawie procedur administracyjnych podejmowanych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) dotyczących weryfikacji powierzchni zadeklarowanych przez beneficjentów, przekazuję poniżej stosowne informacje.

Na wstępie, zgodnie z informacjami przekazywanymi dotychczas, należy podkreślić, że wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, w tym Polska, zobowiązane są do ustanowienia zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, w tym do prowadzenia systemu identyfikacji działek rolnych (LPIS). Rolą tego systemu jest m.in. sprawdzenie, czy działka ewidencyjna zadeklarowana do płatności istnieje, czy jest położona na terenach uprawnionych do płatności i nie przekracza powierzchni uprawnionej do płatności (maksymalnego kwalifikowalnego obszaru MKO).

Jednocześnie obowiązkiem ARiMR, jako agencji płatniczej, jest utrzymywanie w stanie aktualności baz danych referencyjnych LPIS oraz wykorzystywanie na bieżąco wszystkich dostępnych materiałów źródłowych stanowiących podstawy modyfikacji danych referencyjnych LPIS.

W ARiMR aktualizacja ortofotomapy dokonywana jest w cyklu 3-letnim. Każdego roku aktualizacji podlega ok. 33% powierzchni gruntów, będących w posiadaniu rolników z całej Polski. Po aktualizacji (wymianie) ortofotomapy, zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej, dokonywana jest wsteczna ocena powierzchni kwalifikujących się do przyznania płatności. Jeżeli w jej wyniku zostaną stwierdzone przypadki zmniejszenia powierzchni maksymalnego kwalifikowalnego obszaru (MKO), dokonywana jest ocena przyczyn zmniejszenia tego obszaru.

Źródłem zmian danych referencyjnych LPIS, będącym jednocześnie podstawą zmian powierzchni MKO, są między innymi: nowe ortofotomapy przedstawiające zmiany użytkowania gruntu, informacje pochodzące z wyników kontroli na miejscu metodą inspekcji terenowej i metodą FOTO, informacje o zmianach w sposobie użytkowania gruntu zasygnalizowane przez rolnika na materiale graficznym załączonym do wniosku spersonalizowanego, informacje pozyskane z państwowego rejestru ewidencji gruntów i budynków (np. przeprowadzone scalenia gruntów, podziały działek, modernizacje).

Obowiązkiem ARiMR, jako agencji płatniczej, jest także przeprowadzanie kontroli sprawdzających warunki kwalifikowalności powierzchni i przyznawanie płatności zgodnie z przepisami prawa do powierzchni nie większych niż faktycznie są użytkowane.

W odniesieniu do podejmowanych przez ARiMR procedur administracyjnych dotyczących weryfikacji powierzchni przekazują szczegółowe wyjaśnienia zgodnie z poniższym.

W danym roku, w trakcie kontroli administracyjnej, system informatyczny ARiMR sprawdza czy powierzchnie deklarowane na danej działce ewidencyjnej nie przekraczają maksymalnego kwalifikowalnego obszaru wyznaczonego dla tej działki ewidencyjnej na datę składania wniosku. Uwzględniane są także wyniki z kontroli na miejscu. Dane z ortofotomapy wykonanej w roku składania wniosków nie są uwzględniane w kontroli wniosku w danej kampanii, dlatego też po jej zakończeniu dokonywana jest wsteczna ocena powierzchni kwalifikujących się do przyznania płatności.

Jeżeli po aktualizacji (wymianie) ortofotomapy zostaną stwierdzone przypadki zmniejszenia powierzchni maksymalnego kwalifikowalnego obszaru (MKO), dokonywana jest ocena przyczyn zmniejszenia maksymalnego obszaru kwalifikowalnego. Zmniejszenie powierzchni referencyjnej MKO może co do zasady być spowodowane zmianą pola zagospodarowania lub zmianą granic odniesienia.

Gdy zmniejszenie wartości MKO wynika ze zmiany granic odniesienia, w takiej sytuacji, co do zasady uznaje się, że rolnik nie miał możliwości wykrycia przedmiotowego błędu i tym samym nie miał możliwości wprowadzenia w aplikacji eWniosekPlus odpowiedniej deklaracji lub nie mógł dokonać zmian na załączniku graficznym, a tym samym mógł zadeklarować w dobrej wierze powierzchnie wskazane w przekazanej wraz z wnioskiem spersonalizowanym karcie informacyjnej (zasada zaufania obywateli do państwa, jego organów i działań przez nie podejmowanych).

Należy podkreślić, że obowiązek ustalania kwot nienależnych nie ma zastosowania, jeżeli dana płatność została dokonana na skutek pomyłki właściwego organu lub innego organu oraz jeśli błąd nie mógł zostać wykryty przez beneficjenta w zwykłych okolicznościach¹.

Jeżeli zmniejszenie wartości MKO jest efektem zmiany pola zagospodarowania, która może wynikać np. z wyłączenia z użytkowania rolniczego gruntu (np. budowa domu, zbiornika wodnego itd.), a rolnik, pomimo obowiązku wynikającego z rozporządzenia KE (UE) nr 809/2014 i posiadania wiedzy, że część gruntu została wyłączona z produkcji w sposób trwały, nie wprowadził stosownych zmian wypełniając wniosek, ARiMR wznawia postępowanie administracyjne w sprawie przyznania płatności za ten rok. Jeżeli w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego zostanie stwierdzone, że zmiany pola zagospodarowania dokonane zostały przed złożeniem wniosku wówczas wznawiane są postępowania poczynając od roku, w którym nastąpiła zmiana pola zagospodarowania.

Jeżeli zmniejszenie powierzchni MKO (na obszarze objętym wymianą ortofotomapy) wynika ze zmiany pola zagospodarowania, gdyż widoczne są nowe elementy trwale wykluczające powierzchnie z płatności (np. zabudowania, stawy, drogi), należy uznać, że powzięcie przez organ informacji o zmianie pola zagospodarowania, stanowi istotną dla sprawy z danego roku nową okoliczność faktyczną, istniejącą w dniu wydania decyzji i nieznaną organowi, który wydał decyzję, co tym samym stanowi przesłankę uzasadniającą wznowienie postępowania w sprawie przyznania płatności na dany rok oraz jeżeli to zasadne, z lat wcześniejszych. Postępowanie nie jest wznawiane, jeżeli różnica pomiędzy powierzchnią zadeklarowaną a stwierdzoną jest mniejsza niż 0,1 ha.²

¹ Art. 7 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia KE (UE) nr 809/2014

² Art. 18 ust. 6 rozporządzenia KE (UE) nr 640/2014

Podczas przeprowadzania oceny wstecznej analiza obejmuje sprawy do momentu ostatniej wymiany ortofotomapy lub ostatniej kontroli na miejscu. Dla takich spraw przeprowadza się następujące postępowanie:

- 1) organ, który wydał decyzję ostateczną (kierownik biura powiatowego ARiMR/dyrektor oddziału regionalnego ARiMR) wysyła do rolników postanowienie o wznowieniu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie o przyznanie płatności (art. 149 § 1 Kpa);
- 2) dla wznowionej sprawy przeprowadzana jest ponowna kontrola administracyjna, która uwzględniać będzie dane w zakresie wartości maksymalnego kwalifikowalnego obszaru (MKO) z ortofotomapy pochodzącej z danego roku (tylko dla działek, dla których nastąpiło zmniejszenie wartości MKO);
- 3) organ prowadzący postępowanie zobowiązany jest do wydania, na podstawie art. 151 Kpa, decyzji we wznowionym postępowaniu;
- 4) po uprawomocnieniu się decyzji wszczyna się postępowanie administracyjne w sprawie ustalenia kwoty nienależnie pobranych płatności.

W trakcie prowadzonego postępowania ustala się z rolnikiem rok, w którym powstały obiekty niekwalifikujące się do płatności i w razie konieczności wznowia postępowania w sprawie przyznania płatności także w odniesieniu do lat wcześniejszych.

Ponadto, biorąc pod uwagę zasady postępowania administracyjnego należy wymieć także poniższe instrumenty prawne:

- możliwość wzruszenia decyzji ostatecznych w trybach nadzwyczajnych.

Jednym z takich trybów jest instytucja wznowienia postępowania, która stwarza możliwość ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy administracyjnej zakończonej decyzją, jeżeli postępowanie, w którym ona zapadła, dotknięte było kwalifikowaną wadą. Postępowanie wznowia się zatem, jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanie organowi, który ją wydał (art. 145 § 1 pkt 5 Kpa);

- odstąpienie od ustalania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych.

Tryb i warunki ustalania oraz odzyskiwania kwot nienależnie pobranych płatności rolnych reguluje ustawa z dnia 9 maja 2008 r. *o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1505). Niemniej jednak, jeżeli kwota do odzyskania od beneficjenta w kontekście płatności indywidualnej w ramach programu pomocy lub środka wsparcia nie jest wyższa od kwoty stanowiącej równowartość 100 euro, nie licząc odsetek, kierownik biura powiatowego ARiMR odstępuje od ustalania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych³. Przepisu nie stosuje się jednak do kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych z tytułu kar administracyjnych, w przypadku gdy rolnik nie podjął działań naprawczych.

- zapewnienie stronom czynnego udziału na każdym etapie postępowania.

~~Zgodnie z art. 10 § 1 Kpa, organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom~~
³- art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. *o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1341)

- art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*.

czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Organy administracji publicznej mogą odstąpić od tej zasady tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną. Rolnicy, w odniesieniu do których zachodzi uzasadniona przesłanka do wznowienia postępowania administracyjnego, otrzymują postanowienia o wznowieniu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego lub płatności obszarowych w ramach PROW 2014-2020 oraz informacje o przysługujących stronie postępowania uprawnieniach.

Mając na uwadze powyższe wyjaśnienia, podkreślenia wymaga, że realizowane przez ARiMR działania prowadzone są w oparciu o przepisy obowiązującego prawa.

Mam nadzieję, że przekazane informacje odpowiadają na wątpliwości zawarte w piśmie Pana Prezesa.

Z poważaniem,

wz. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Anna Gembicka

Sekretarz Stanu